

Сикорская Л.Б. Содержание коммуникативной компетентности работника ОВД и ее развитие

Исследуется понимание содержания понятия «коммуникативная компетентность» и важность ее развития у работников правоохранительных органов, рассматривается важный аспект профессиональной деятельности работников правоохранительных органов, связан с общением с разными категориями граждан и межличностными взаимоотношениями.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, компетентность, компетенция, межличностные взаимоотношения, межличностное взаимодействие, коммуникабельность.



Sikorska L.B. Contents communicative competence of law enforcement officers and their development

The article states the understanding of the term «communicative competence» and its importance in the development of law enforcement officials, it considered an important aspect of professional law enforcement-related communication with different groups of people and interpersonal relations.

Key words: communicative competence, competence, interpersonal relations, interpersonal interaction, communication.



Стаття надійшла 30 травня 2011 року

УДК 159.923.2

І.М. Галян

**ВИЯВ ЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ ОСОБИСТОСТІ
У САМОРЕГУЛЯЦІЇ ПОВЕДІНКИ
МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ**

Розкривається взаємозв'язок механізмів захисту Я особистості та стилю саморегуляції поведінки майбутніми педагогами. Характеризуються різні захисні механізми залежно від розвитку того чи іншого компоненту у системі саморегуляції. Зроблений висновок про диференційованість вибору механізмів захисту Я залежно від стилю саморегуляції.

Ключові слова: саморегуляція, механізми саморегуляції, стилі саморегуляції, самосвідомість, механізми захисту Я, заперечення, витіснення, регресія, компенсація, проекція, заміщення, інтелектуалізація, реактивне утворення.



Постановка проблеми. Будь-який новий підхід у навчанні, методи його реалізації вимагають від учителя чималих фізичних та психічних зусиль. Адекватно та рівномірно їх розподілити може той педагог, який володіє хоча б елементарними навичками саморегуляції, в основі яких лежить певний рівень розвитку професійної самосвідомості.

Стан дослідження. Сучасна вітчизняна психологія має достатню кількість досліджень, присвячених різноманітним аспектам свідомості як особливого психологічного феномена (Л.С. Виготський, В.П. Зінченко, Г.С. Костюк, С.Д. Максименко, О.М. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн, Є.В. Субботський, Ю.М. Швалб), як сутнісної характеристики процесу і змісту становлення особистості, як суб'єкта професійної, зокрема професійно-педагогічної і психологічної діяльності (Є.І. Ісаєв, Т.А. Казанцева, Т.В. Кудрявцев, Д.В. Оборіна, В.І. Слободчиков). У них визначаються основні функції свідомості: віддзеркалювальна, інформативна та орієнтовна, творча, оцінювальна та регулятивно-управлінська (В.П. Зінченко, В.П. Тугарінов, Л.М. Веккер).

З іншого боку, ефективність будь-якої професійної діяльності залежить і від низки умов та груп чинників, до яких належить і здатність людиною регулювати власну діяльність, у тому числі професійну. Відтак, значний інтерес викликає дослідження стильових особливостей саморегуляції діяльності особистості та місця у ній захисних механізмів, як компенсаторів невідрегульованих станів особистості.

Виклад основних положень. У попередніх публікаціях ми зазначали, що стильові особливості саморегуляції – це типові і найбільш істотні для людини індивідуальні особливості організації та управління своєю зовнішньою і внутрішньою активністю, що стійко виявляються в різних її видах. Водночас існує низка регуляторно-особистісних (або суб'єктних) властивостей. Вони, з одного боку, є характеристиками ціннісної системи регуляції, а з іншого – виявляють свою приналежність до особистості як суб'єкта діяльності та є її рисами. Регуляторно-

особистісні властивості – це риси індивідуальності, що характеризують її найперше як суб'єкта життєдіяльності, з погляду індивідуальних можливостей усвідомлено висувати цілі активності і управляти їх досягненням. Наприклад, це такі якості: самостійність, надійність, гнучкість. Це надзвичайно важливий момент, оскільки саме виділення істотних якостей з сукупності особистісних властивостей дозволяє ввести операціональне розділення понять «особистість» і «суб'єкт».

Варто зазначити, що стилетвірні (або суб'єктні) риси розвиваються у людини не ізольовано, а в закономірних поєднаннях. Так, при високій упевненості сильними сторонами є програмування або моделювання, а слабкою стороною – планування, значною мірою розвинена здатність вносити корекції або гнучкість регуляції. В упевнених частіше формується середній рівень усвідомленої саморегуляції. Висока упевненість поєднується з великою наполегливістю і низьким рівнем тривожності, що є передумовою розвитку упевненого стилю. У наполегливих краще розвинене моделювання і програмування, які допомагають компенсувати слабкі сторони – планування мети активності та оцінювання її результатів. За високої наполегливості частіше розвивається середній і рідше – високий рівень усвідомленої саморегуляції. Високий рівень розвитку наполегливості поєднується з високим розвитком упевненості та низьким рівнем тривожності. За високої рефлексивності сильний бік – постановка мети і програмування дій, які дозволяють компенсувати слабкий бік – моделювання і тим самим підвищити рівень індивідуальної саморегуляції [5].

У випадку слабкої розвиненості однієї чи декількох ланок саморегуляції суб'єкт нерідко компенсує їх нестачу іншими ланками, а якщо це не вдається – включає, на наш погляд, механізми захисту Я. Захист є загальним терміном, що позначає активну боротьбу Я проти небезпеки, зазвичай осуду з боку НАД-Я і супутніх неприємних афектів у ході розвитку та упродовж подальшого життя.

Витиснені бажання, ідеї або почуття, поєднуючись із реальною або уявною загрозою покарання, прагнуть прорватися в сферу свідомості. Хворобливі відчуття тривоги, сорому або провини стають сигнальними афектами, що змушують відмовитися від бажання або потягів. Захист діє, і індивід не розпізнає механізми, що змушують його відмовитися від небезпечних потягів і бажань. Дії захисних механізмів здатні руйнувати і спотворювати різні аспекти реальності.

З огляду на це, постає питання про можливу компенсацію нерозвиненої здатності до саморегуляції, застосування, як наслідок, психозахисних механізмів. Тож **метою** публікації є аналіз можливостей вияву механізмів захисту Я особистості у процесі саморегуляції поведінки майбутніми педагогами.

Уперше термін «захист» був використаний З. Фройдом у праці «Захисні невропсихози» (1894 р.), але тривалий час поняття «захист» і «витіснення» застосовувалися ним як взаємозамінні. Термін «захисний механізм» вперше з'являється в класичній роботі Анни Фройд «Я і захисні механізми» (1936), де описано десять форм активності або методів діяльності Я, що виконують захисну функцію.

Механізми захисту діють окремо або з'являються спільно в мінливих і взаємозв'язаних патернах, використовуючи різні форми поведінки, ідеї, афекти, сторони характеру, інші функції Я і навіть потяги. Таке різноманіття засобів захисту поставило під сумнів правомірність уявлень про специфічні захисні механізми.

На думку Бренера (1981 р.), до захисту може спонукати будь-який аспект функціонування Я, а сам захист такий складний, що позначення окремих захисних механізмів є редукціоністським і вводить в оману. Та все ж багато психоаналітиків вважають корисним використовувати уявлення про захисні механізми для опису захисту проти небезпек Я.

Для діагностики міри використання індивідом різних механізмів захисту Я використовувався тест-опитувальник *Life Style Index*, розроблений Р. Плутчиком разом із Г. Келлерманом і

Х.Р. Контом 1979 року. Варто зазначити, що розробка цього тесту концептуально ґрунтується на загальній психоеволюційній теорії емоцій Р. Плутчика, описаній у низці наукових публікацій [8; 9].

Механізми психологічного захисту розуміються ними як похідні емоцій, оскільки кожен із основних захистів онтогенетично розвивався для заборони однієї з базових емоцій. Згідно зі згаданою теорією, заміщення розвивалося спочатку і здебільшого для того, щоб впоратися з виразом гніву; придушення для того, що впоралося з виразом тривоги; заперечення – з виразом довіри; а проєкція – з виразом недовір'я або неприйняття. У кожному випадку страх є спільним елементом, що бере участь у конфлікті емоцій.

Ця модель має декілька передумов для вимірювання. Передбачається, що існують вісім базових захистів, які тісно пов'язані з такою ж кількістю базових емоцій психоеволюційної теорії. Ці захисти повинні мати специфічні схожість та відмінність один із одним. Більше того, існування захисту повинно забезпечити можливість непрямого вимірювання рівнів внутрішньоособистісного конфлікту, тобто дезадаптовані індивіди (встановлені за допомогою незалежних методів) повинні використовувати захист частіше, ніж адаптовані. Усі ці припущення були підтверджені авторами в процесі розробки і стандартизації тесту-опитувальника захисту *Life Style Index*.

Для діагностики індивідуальних особливостей саморегуляції використовувався опитувальник «Стиль саморегуляції поведінки – ССПМ», розроблений В.І. Моросановою. Він дозволяє діагностувати індивідуальний профіль саморегуляції, а саме: розвиненість планування, моделювання, програмування, оцінки результатів, і виявити особливості індивідуального розвитку регуляторно-особових властивостей – гнучкості та самостійності.

Тип стилю саморегуляції навчальної діяльності діагностувався залежно від середніх і високих показників за шкалами самостійності (*автономний* стиль саморегуляції), гнучкості (*оперативний* стиль саморегуляції), надійності (*стійкий* стиль).

Особливості стилю саморегуляції навчальної діяльності визначалися залежно від показників шкал планування, моделювання, програмування, оцінки результатів. «Сильним боком» регуляторного стилю є особливості, які сприяють успіху навчання, у методиці пов'язані з середніми і високими значеннями показників. «Слабким боком» стилю саморегуляції є особливості, які не сприяють успіху навчальної діяльності і такі, що вимагають компенсації. Вони пов'язані з низькими значеннями показників.

У дослідженні були задіяні 45 студентів-випускників. Вибірка гомогенна за статтю та віком.

Для початку в загальному охарактеризуємо результати, отримані за методикою «Стиль саморегуляції поведінки – ССПМ».

Найбільш розповсюдженим виявився автономний стиль саморегуляції, який характерний для 36% досліджуваних. З них 50% належать до так званого *організованого типу* і 59% до *контрольно-корегуючого*.

З оперативним стилем саморегуляції виявилось 18% студентів, з яких 75% характеризує такий тип, як *гнучке врахуванням значущих умов навчальної діяльності*, а інший тип, що характеризується *оперативністю побудови програми навчальних дій*, характерний для всіх досліджуваних цього стилю.

26% студентів володіють стійким стилем саморегуляції.

Окрім цих трьох основних стилів, ми виокремили ще два, проміжні, для яких характерні спільні ознаки двох стилів. Серед таких – *автономно-оперативний*, що характерний для 11% досліджуваних і *стійко-оперативний*, яким володіють 9% респондентів. Для першого характерні ознаки автономного та оперативного стилю, з домінуванням автономного, а для іншого – ознаки стійкого та оперативного, з домінуванням стійкого.

До яких захисних механізмів вдаються досліджувані? Проаналізуємо їх за стилями саморегуляції. Це дасть можливість краще зрозуміти механізм компенсації низьких за показниками ланок саморегуляційного процесу.

Тест-опитувальник, за допомогою якого проводилася діагностика, дав можливість визначити 8 (вісім) типів психозахисту: **A** – Заперечення, **B** – Витіснення, **C** – Регресія, **D** – Компенсація, **E** – Проекція, **F** – Заміщення, **G** – Інтелектуалізація, **H** – Реактивне утворення.

Загалом, як видно з рис. 1, найчастіше студенти вдаються до такого виду психозахисту як реактивне утворення (*H*). Цей вид психологічного захисту нерідко ототожнюють із гіперкомпенсацією. Особистість запобігає вираженню неприємних або неприйнятних для неї думок, відчуттів або вчинків шляхом перебільшеного розвитку протилежних прагнень. Іншими словами, відбувається ніби трансформація внутрішніх імпульсів у їх протилежність, що суб'єктивно розуміється. Наприклад, жадібність або дбайливість можуть розглядатися як реактивні утворення стосовно несвідомої черствості, жорстокості або емоційної байдужості.

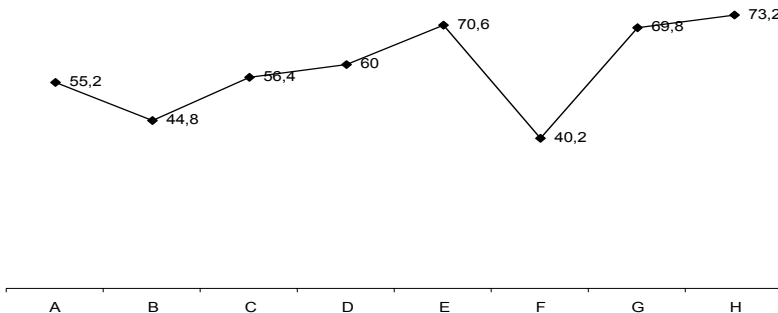


Рис. 1. Динаміка використання психозахисних механізмів студентами-випускниками (майбутніми педагогами)

Цей вид психозахисту за результатами факторного аналізу виявився представленим у другій та третій факторній групі (табл. 1). Однак, у другій факторній групі він має найменше фа-

кторне навантаження, проте у третій групі у парі з таким механізмом як інтелектуалізація він має найвищу факторну вагу.

Таблиця 1

Матриця факторного аналізу механізмів психозахисту

Механізми захисту	Факторні групи			
	1	2	3	4
Е – Проекція	,944			
F – Заміщення	,916			
A – Заперечення	,794		,490	
B – Витіснення	,709	-,487	-,417	
C – Регресія		,999		
D – Компенсація		,987		
G – Інтелектуалізація			,940	
H – Реактивне утворення		,639	,737	

Другою за частотою використання є проекція (Е) та інтелектуалізація (G). В основі проекції лежить процес, за допомогою якого неусвідомлювані та неприйнятні для особистості відчуття і думки локалізуються зовні, приписується іншим людям і таким чином стають ніби вторинними. Негативний, соціально малосхвалюваний відтінок почуттів, що переживаються, і властивостей, наприклад, агресивність нерідко приписується іншим, щоб виправдати свою агресивність або недоброзичливість, яка виявляється ніби в захисних цілях. Добре відомі приклади, коли людина постійно приписує іншим власні аморальні прагнення.

Захисний механізм інтелектуалізації часто позначають поняттям «раціоналізація». Автори методики об'єднали ці два поняття, хоча їх сутнісне значення дещо відрізняється. Так, дія інтелектуалізації виявляється в заснованому на фактах надмірно «розумовому» способі подолання конфліктної або фруструючої

ситуації без переживань. Іншими словами, особистість присікає переживання, викликані неприємною або суб'єктивно неприйнятною ситуацією за допомогою логічних установок і маніпуляцій навіть за наявності переконливих доказів на користь протилежного. Відмінність інтелектуалізації від раціоналізації, на думку Ф.Є. Василюка, полягає в тому, що вона, по суті, є «відходом із світу імпульсів і афектів в світ слів і абстракцій» [2]. При раціоналізації особистість створює логічні (псевдорозумні), але пристойні обґрунтування своєї або чужої поведінки, дій або переживань, викликаних причинами, які вона (особистість) не може визнати через небезпеку втрати самоповаги.

При цьому способі захисту нерідко спостерігаються очевидні спроби понизити цінність недоступного для особистості досягнення. Так, опинившись у ситуації конфлікту, людина захищає себе від його негативної дії шляхом зниження значущості для себе та інших причин, що викликали цей конфлікт. Найменше досліджувані нами студенти застосовують такий вид психозахисту як заміщення (**F**) та витіснення (**B**).

Заміщення є поширеною формою психологічного захисту, який в літературі нерідко позначається поняттям «зсув». Дія цього захисного механізму виявляється в розрядці пригнічених емоцій (як правило, ворожості, гніву), які спрямовуються на об'єкти, що становлять меншу небезпеку або доступніші, ніж ті, що викликали негативні емоції і відчуття. Наприклад, відкритий прояв ненависті до людини, яке може викликати небажаний конфлікт із нею, переноситься на іншу, доступнішу і безпечнішу. В більшості випадків заміщення розв'язує емоційну напругу, що виникла під впливом фруструючої ситуації, але не призводить до полегшення чи досягнення поставленої мети. У цій ситуації суб'єкт може здійснювати несподівані, часом безглузді дії, які вирішують внутрішню напругу.

Витіснення – механізм захисту, за допомогою якого неприйнятні для особистості імпульси – бажання, думки, відчуття, що викликають тривогу, – стають несвідомими. На думку біль-

шості дослідників, цей механізм лежить в основі дії і інших захисних механізмів особистості. Витиснені (пригнічені) імпульси, не знаходячи вирішення в поведінці, зберігають свої емоційні і психо-вегетативні компоненти. Наприклад, типова ситуація, коли змістова сторона психотравмуючої ситуації не усвідомлюється, і людина витісняє сам факт будь-якого непристойного вчинку, але інтрапсихічний конфлікт зберігається, а викликана ним емоційна напруга суб'єктивно сприймається як зовні невмотивована тривога. Саме тому витиснені спонуки можуть виявлятися в невротичних і психофізіологічних симптомах. Як показують різноманітні дослідження, найчастіше витісняються багато властивостей, особистісні якості та вчинки, що не роблять особистість привабливою у власних очах і в очах інших, наприклад, заздрисність, недобррозичливість, невдячність тощо.

Проаналізуємо особливості використання психозахисту майбутніми педагогами залежно від характерних для них стилів саморегуляції

Оскільки сильним боком студентів з **автономним** стилем саморегуляції організованого та контрольоно-коректуючого типу є усвідомленість і самостійність у виборі та постановці учбових цілей, визначення послідовності їх здійснення, прагнення визначити учбові перспективи на тривалий час, автономність функціонування процесів ланки оцінки результатів, то найчастіше вони вдаються до такого типу психозахисту як реактивне утворення та проєкція (рис. 2). Позаяк компенсаторні відношення в регуляторному профілі цих студентів спостерігаються між особливостями процесів планування та оцінки результатів, то цілком закономірним є те, що навчальні цілі цих досліджуваних у процесі навчання піддаються постійному контролю і корекції, чим і забезпечується адекватність цілей та їх досягнення. Водночас, реактивні утворення ініціюються конфліктом між бажанням (бажанням досягти певного результату) і заборороною на його задоволення (через страх негативного наслідку в результаті його недосягнення) з боку строгого Над-Я.

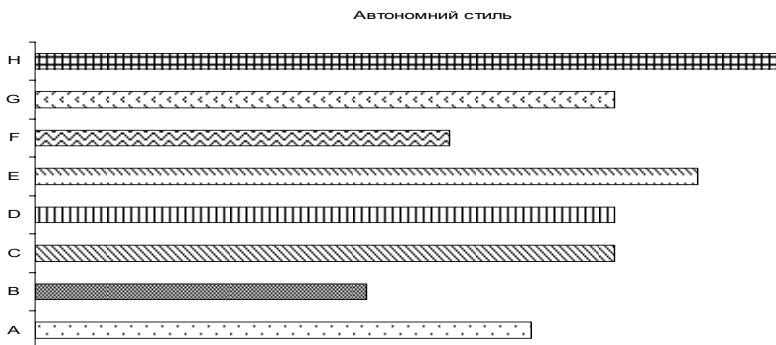


Рис. 2. Динаміка використання психозахисних механізмів студентами-випускниками з автономним стилем саморегуляції

У багатьох випадках людина фруструється через те, що має соціально неприйнятні бажання: вони викликають у неї внутрішні конфлікти, почуття провини. У ситуації наших досліджуваних бажання здебільшого пов'язані з навчальною діяльністю та можливістю реалізації отриманих умінь та навичок у практичній діяльності. Все це пов'язано і з рисами характеру досліджуваних випускників, які, як засвідчують інші дослідження, високо корелюють із тривожністю (соромливість, соромливість і ін.), пов'язані з такими властивостями як нерішучість, боязнь, зайва скромність, так і показна грубість, підвищена агресивність тощо. Відтак доволі слушними є зауваження Петера Лаустера про те, що реактивне утворення особливо чітко демонструє брехливість Я стосовно самого себе і інших. Зрозуміло, що брехня ця несвідома. Дійсне знання про себе іноді настільки нестерпне, що воно не може бути усвідомлене, і тоді людина захищається від нього [7]. Такий стан фрустрованості виникає навіть тоді, коли ці почуття підсвідомі. Все це може стимулювати дію іншого компенсаторного механізму – проектування (не часто студент шукає причини проблем у навчанні у собі).

Простежуються у автономних студентів і такі механізми захисту як інтелектуалізація, регресія та компенсація. Високий прямий кореляційний зв'язок інтелектуалізації та реактивних

утворень підтверджує їх пряму залежність: чим частіше ми вдаємося до інтелектуалізації, тим вища ймовірність реактивних утворень і навпаки (табл. 1). Водночас, ці два механізми зменшують ймовірність застосування витіснення.

Сильний бік регуляції студентів оперативного стилю, що пов'язаний з високою сформованістю процесів моделювання, швидким включенням у навчальну ситуацію, легкістю орієнтації в дуже динамічній обстановці, оперативністю врахування вимог викладачів і умов навчання, умінням знайти правильну тактику під час відповіді та виконання учбових завдань, теж пояснює використання таких типів психозахисту як інтелектуалізація і реактивне утворення (рис. 3).

Оперативність студентів-випускників дає їм можливість, залежно від ситуації, або «захищатися» реактивними утвореннями, або вдаватися до інтелектуалізації. Як у першому, так і у другому випадках їхнє Я не страждає. Дію першого механізму ми описали на прикладі автономних студентів, то ж розглянемо особливості дії інтелектуалізації.

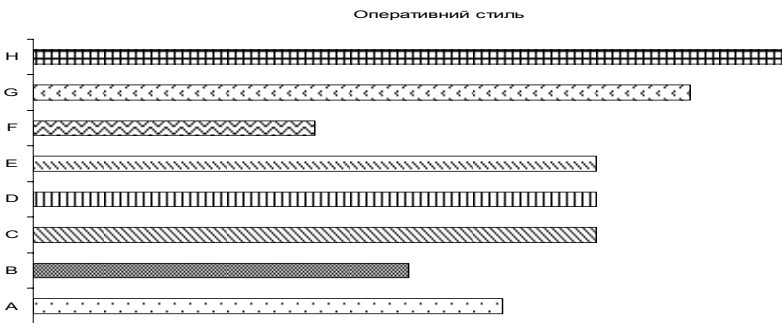


Рис. 3. Динаміка використання психозахисних механізмів студентами-випускниками з оперативним стилем саморегуляції

Механізм інтелектуалізації пов'язаний з витісненням емоцій. Інтелектуалізація стримує звичне переповнювання емоціями таким же чином, як ізоляція стримує травматичну надстимуляцію. Коли людина може діяти раціонально в ситуації, насиченій

емоційним значенням, це свідчить про значну силу Его, і в цьому випадку захист діє ефективно. Багато людей відчувають себе зрілішими, коли інтелектуалізують у стресовій ситуації, а не дають імпульсивну, «розмазану» відповідь. Відтак, досліджувані оперативного стилю саморегуляції ззовні завжди виглядають впевненими у собі, зваженими, можуть не переживати докорів сумління саме через силу власного Его. Через те вони найменше застосовують такий тип психозахисту як заміщення та витіснення.

Те саме характерно для стійкого стилю саморегуляції. Стійкість функціонування процесів оцінки результатів, строгість і стійкість критеріїв успішності в психологічно складних умовах, усвідомленість цілей і стійкість у ситуації напруги, в обстановці заниженої і підвищеної мотивації навчання, пояснює схильність досліджуваних із стійким стилем саморегуляції використовувати інтелектуалізацію та проекцію в якості захисних механізмів (рис. 4). Можливо це пояснюється надмірною опікою власного Я та боязню визнати свої слабкості, які у цієї групи досліджуваних пов'язані з пошуком і побудовою програм учбових дій, їх недостатня деталізація. Відтак закономірним є використання проекції як захисного механізму.

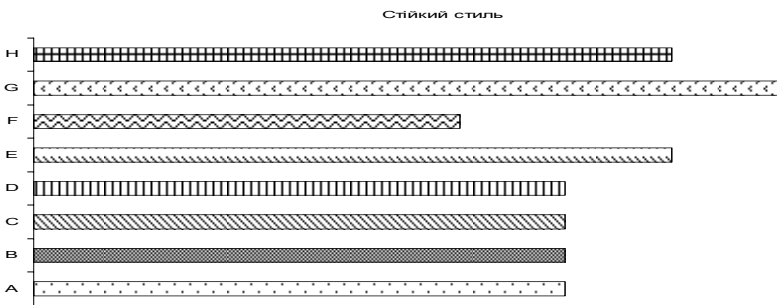


Рис. 4. Динаміка використання психозахисних механізмів студентами-випускниками із стійким стилем саморегуляції

Однак ці слабкі ланки саморегуляції вони компенсують за рахунок розвиненості процесів оцінки результатів: програми дій

в процесі занять контролюються і коректуються до тих пір, поки це не призведе до планованих результатів. З іншого боку, ці досліджувані рідше вдаються до таких типів психозахисту як заміщення, витіснення та регресія.

У досліджуваних з автономно-оперативним та стійко-оперативним стилем саморегуляції не спостерігається домінування одного чи декількох типів психозахисту. Вони однаково застосовують усі вісім типів психозахисту, за винятком заміщення. Він надзвичайно рідко спостерігається у досліджуваних із автономно-оперативним стилем саморегуляції. Це пояснюється, на наш погляд, тим, що увібравши в себе властивості різних стилів, вони почуваються більш комфортно і не гребують різними способами захисту власного Я для утримання на належному рівні цієї комфортності. Відтак вони є вельми гнучкими та непостійними у своїй поведінці, що, зрештою, допомагає їм краще адаптуватися до різних життєвих ситуацій.

Висновки. Отже, результати проведеного дослідження дають можливість диференціювати досліджуваних нами студентів-випускників у виборі механізмів захисту Я за стилями саморегуляції. Хоча суб'єкти з різними стилями саморегуляції можуть застосовувати однакові механізми захисту, все ж змістова складова їх застосування є різною.

Перспективу подальшого дослідження ми бачимо у порівнянні отриманих даних щодо психозахисту з показниками рівня тривожності та агресивності.

1. Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии / Ф.Е. Василюк. – М.: Смысл, МГППУ, 2003. – 240 с.

2. Василюк Ф.Е. Психология переживания: Анализ преодоления критических ситуаций / Ф.Е. Василюк. – М.: Изд-во МГУ, 1984. – 200 с.

3. Карпинский К.В. Человек как субъект жизни / К.В. Карпинский. – Гродно: ГрГУ, 2002. – 278 с.

4. Леонтьев Д.А. Феномен ответственности: между недержанием и гиперконтролем / Д.А. Леонтьев // Экзистенциальное измерение в консультировании и психотерапии. – Бирштонас; Вильнюс: ВЕАЭТ, 2005. – Т. 2. – С. 7–22.

5. Моросанова В.И. Индивидуальная саморегуляция и характер человека / В.И. Моросанова // Вопросы психологии. – 2007. – № 3. – С. 59–68.

6. Моросанова В.М. Опросник «Стиль саморегуляции поведения – ССП-98» / В.М. Моросанова, Р.П. Сагиев // Вопросы психологии. – 2000. – № 2. – С. 118–127.

7. Lauster P. Lassen Sie sich nichts gefallen. Die Kunst, sich durchzusetzen / P. Lauster. – Wein und Dusseldorf: Econ Verlag, 1976.

8. Plutchik R. Emotions and psychotherapy: A psychoevolutionary perspective. / R. Plutchik, H. Kellerman (Eds.) / Emotion: Theory, research and experience: Vol. 5. – Academic Press, 1990. – P. 3. – 41.

9. Plutchik R. Emotions: A general psychoevolutionary theory / Plutchik R. In K.R.Scherer, P.Ekman (Eds.), Approaches to emotion. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1984. – P. 197–219.



Галян И.М. Проявление защитных механизмов личности в саморегуляции поведения будущими педагогами

Раскрывается взаимосвязь механизмов защиты Я личности и стиля саморегуляции поведения будущих педагогов. Характеризуются различные защитные механизмы в зависимости от развития того или иного компонента в системе саморегуляции. Сделан вывод о дифференцированности выбора механизмов защиты Я в зависимости от стиля саморегуляции.

Ключевые слова: саморегуляция, механизмы саморегуляции, стили саморегуляции, самосознание, защитные механизмы, отрицание, вытеснение, регрессия, компенсация, проекция, замещение, интеллектуализация, реактивное образование



Halyan I.M. Display of personal protective mechanisms in self-control behavior of future teachers.

The relationship between the self-protection mechanisms and the style of self-control behavior of future teachers is examined. Different protective mechanisms depending on the development of a component in the system of self-regulation are characterized. The conclusion is made on differentiation of the selection mechanisms I protection depending on the style of self-regulation. The conclusion is made about the selective differentiation of self-protective mechanisms depending on the style of self-regulation.

Key words: self-regulation, self-regulation mechanisms, self-regulation styles, self-protective mechanisms, denial, displacement, regression, compensation, projection, substitution, intellectualization, jet formation.



Стаття надійшла 16 квітня 2011 року